

"EDINOST"

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torkih, četrkih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— " " " 4.50
za pol leta . . . 6.— " " " 9.—
za ves leto . . . 12.— " " " 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Pesamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"„V edinosti je moč“."

Oglasi se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejema. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema *upravnništvo* ulica Molino picolo hšt. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so prosto poštne.

O sodnih stvareh.

Govoril državni posl. dr. Matko Laginja v seji poslanske zbornice dne 19. marca 1896.

(Konec.)

V. Nekolikov izgledov sodstva v Istri.

Odnosaje našega sodstva morete presoditi nadalje iz sledečih podatkov, temelječih na neoporečnih činjenicah:

Prvi slučaj: Jakić-Basilisco. Prvi, slovanski duhovnik, tožil je drugega, italijanskega duhovnika, radi žaljenja na poštenju, storjenega v jednem članku neke novine. Da je bil obtoženec sestavitelj članka, to je potrdil tretji duhovnik s prisego. Vse priče, ponudene od obtoženca, izrekle so povoljno za žaljenega tožitelja. Žalilec je bil vendar oproščen.

Da oni na svoji časti užaljeni duhovnik ne hodi več po poti, koji se je bil obljubil, na tem je zahvaliti v prvi vrsti te odnosaje, kajti otročje bi bilo, ako bi hoteli trditi, da človeku zdravega razuma ne mora zavreti kri, ako porotniki osvobode koga, ko so vsa razprava in celó njega lastne priče govorile za kaznen. Ta slučaj je sicer nekoliko stareji, no v Istri še vedno v modi.

Drugi slučaj: Turato-Martinovich iz leta 1894. V nekem italijanskem listu je bilo pisano o duhovniku Turatu, da je bil tega in tega večera pijan in da si je vsled tega zlomil roko.

Urednik ne le da ni mogel dokazati tega posebnega slučaja pijanstva, ampak ni dokazal na sploh, da bi Turato bil pijanec; priče so izrekle protivno. Vendar je bil urednik osvobojen, a razžaljeni duhovnik obsojen v stroške. Tudi tu se pravnik zadovoljé z opazko, ki meji na iztočno nemarnost. A kaj hočete, proti pravoreku porote, kojim ne pripoznava krivde, ni pomoči!

Tretji slučaj od novembra 1895.: Hrvat Pessó bil je od tržaške porote spoznan krivim uradnega poneverjenja kakih 2000 gold. in prav tako, in bil je obsojen, ako se spominjam točno, na tri leta teške ječe, morda nekoliko previsoko, ako se jemlje v ozir pripoznanje in mnoge olajščujoče okolnosti.

Italijan Ivancich, duhovnik v Malem Lošinjju, koji je pripoznal, da si je prisvojil nad 3000 glđ. imetja župne cerkve in drugih zakladov, in koji je druge nedostatke pokrili hinavski najetimi posojili v znesku od 11.000 glđ., ta je bil od rovinjske porote rešen vse vrste peneverjenja in prevare, ter so ga označevali prej in kasneje za „sacerdote esemplare“ (uzoren duhovnik).

Drugi duhovniki, ki se protivijo temu, da škof X ali Y poverja cerkveno blago človeku, ki mu je poznan kakor ne posebno pošten, ter nočejo, da bi se to blago hranilo izven stanovanja župnikovega v zasebnih hišah, ti duhovniki so proglašeni za nemirneže itd.

Peti slučaj: Načelnik Baščanski, Jarnej Pajalić, držal je povodom deželnozborskih volitev leta 1895. priprtega nekega italijanskega agitatorja; in ker je izjavil le-ta, da nima ničesar nevarnega pri sebi in se je, ko se ga je preiskovalo, vendar le našel nabiti revolver pri njem, a brez orožnega lista, držal ga je župan priprtega dalje, nego je to ugajalo nekemu visokemu gospodu in okrajnemu komisarju v Krku. Ta župan je bil tožen zločinstva zlorabe uradne oblasti, bil spoznan krivim in obsojen na šest mesecev teškega poojstrenega zapora. (Čujte!) Obsojeni je Hrvat, porotniki so bili Italijani ali poitalijančeni slovanski renegatje.*) Bil je to pravorek čisto politiške uravi.

Agitator, o katerem je tu govor, ni bil morda držan v kaki podzemski kleti, ampak je bil le interniran, in to po dnevu, v jedni sobi občinskega urada, v koji delajo geometri evidencije in ostali javni služabniki, kadar prihajajo iz Krka v Baško.

Veliko ostreji od tega slučaja je oni Lie-singa, o kojem nam je pripovedoval g. poslanec Kronawetter, mislim dne 17. decembra 1895. in glede kojega bi jaz vendar želel, da ne pride do take ostre sodbe, kajti tam ni več govora o oblasti občinskega načelnika, ako se ljudje, in da so tudi krivi, mečejo v toli obupen položaj.

O tem, kar kaznujejo pri nas tudi sodniki

*) Ljubo nam je, da moremo javiti, da je najviše sodišče na Dunaju razveljavilo razsodbo rovinjske porote ter je razpravljati na novo. Op. ured.

— Kdo je? Naprej! — oglasilo se je zvonko iz sobe.

Snemši čepico in otvorivši vrata rekel je listonoša:

— Marija M...?

— Jaz sem! — odgovoril mu je ljubeznjiv glasek.

Zadrhtel sem. Srečen sem bil! Znal sem, kako se zove dražestna mi sosedá. Vzburil sem se. Stopil sem v svojo sobo ter jel naglo sprehajati se. Marija! Sladko ime!

Spomnivši se, da me čaka prijatelj, hitel sem iz hiše vesel in presrečen. Aristid je uprl svoje oči vame, stisnil mi desnico in stopivši za pol koraka nazaj je vskliknil:

— Kaj pomeni ta veseli, ta zmagouosni izraz na tvojem licu?

— Vem, kako se zove.

— Kdo?

— Ona gospica...

— Da, da, ona!

— Comprendo! Razumem, zmignil je prijatelj z rameni in pokimal nezaupno z glavo.

Aristid je onega večera, ko sva se vrnila iz Solina, poizvedoval o damah v črni obleki. Nje-

neporotniki, in kar ne kaznujejo, naj govorita sledeča dva primera.

Torej šesti slučaj: V decembru 1895. je rovinjsko sodišče spoznalo krivim in je obsodilo Antona Bertošo, malega trgovca v Pazinu, na nekoliko tednov zapora po §. 305. k. z., torej radi motenja javnega miru, zato, ker je sredi poletja na okno svoje prodajalnice postavil zastor s hrvatsko trobojnicó in napisom: „Živila Hrvatska“, na kojem zastoru je bila nekaka reklam-slika, po svoji priliki lepa devojka.

Gospóda! To je torej motenje javnega miru v občini, v koji so očetje današnjih Italijanov popevali „Još Hrvatska ni propala“, v občini, koja tudi po zadnjem ljudskem štetju ima 13.251 prebivalcev, ki občujejo hrvatskim jezikom, a le 1454 takih, ki občujejo italijanskim jezikom!

V resnici ni v vsej tej občini niti 500 Italijanov, ako rečem mnogo. Ta človek je bil torej obsojen.*)

Sedmi slučaj: Ivan Androssich iz iste občine, imel se je z drugimi, v takozvani gologoriški razpravi, zagovarjati radi jednakega prestopka po §. 305, ker je v dan motenja, kjer je bilo hrvatskih in slovanskih privržnikov, zaklical: „Viva Italia!“ (Živila Italija!)

Ono in isto sodišče je rešilo tega človeka na glavni razpravi, vživši se nekoliko mesecev poprej nego ona prva, to je junija 1895.

Velespoštovana gospóda! Jaz spominjam to zato, da vendar enkrat uvidite, kam more dovesti nerazložna politika. Tu ne velja ni velikim ni malim strankam opravičenje o naravnih simpatijah do velikega italijanskega naroda in njegove kulture; te poslednje tudi ne mrzimo. Najbolji dokaz za to je, ako vas uverim, da bi jaz in drugi mnogo bolje razpravljali v tem jeziku kakor pa v nemškem! A tu gre za nekaj družega; tu gre za to, da-li se odločijo vse stranke te visoke zbornice, da se svoje strani store vse mogoče, da se tam doli uvedejo redni odnosaji.

*) Doznajemo, da je najviše sodišče na Dunaju uničilo tudi to obsodbo. Rekl bi torej, da se vedri. Op. ured.

PODLISTEK.

7

Slučaj.

Novela; hrvatski spisal Jenio Sisolski.

Prevod M. C.—ě.
(Dalje).

Pristopivši k oknu opazil sem prijatelja, ki se je sprehajal na bregu. Aristid je pogledal na moje okno ter mi namignil, naj pridem dol. Otvoril sem vrata svoje sobe, a stopivšega na hodnik gostilne, pozdravil me je listonoša, vprašaje me:

— Prosim vas, gospod, ali ste vi Dragimir N....?

— Sem. Imate morda pismo za-me?

— Imam, evo vam je! Izročil mi je list in me vprašal zopet:

— Poznate-li gospico Marijo M...? Ali stanuje tu?

— Ne poznam je.

— In vendar mora biti tu.

— Prosim vas, kako se zove? — vprašal sem tiho.

— Marija M...

— Utegne biti v oni sobi, odgovoril sem mu, pokasavši mu vrata krasne sosede.

Listonoša je pristopil k vratom in potrkal.

gova mati mu je povedala, da sti isti iz K... in da sti dlje časa živeli v Dubrovniku. Prijatelj je izvedel tudi, da je gospodičini umrl oče pred kakimi šestimi meseci ter da sti iz tega razloga došli v Spljet, kjer namerujeti kupiti od nekega Ivana letovišče v Solinu.

Dolgo sva se sprehajala ob morskem bregu. Prijatelj mi je pripovedoval marsikaj o Dalmaciji in o politiških strankah, o razporu, o siromaštvu, zatrjevaje mi neprestano, da morajo skoro izpuhteti, izginiti, avtonomaši, ta pena beneških ladij. Jaz sem bil istega uverjenja, no, besedičenje mojega prijatelja me je zamenilo manje nego pa okno mile mi sopotnice. Ko se je oddahnil Aristid, pripovedoval sem mu, kako sem videl Marijo na oknu v pozni noči; opisal sem mu natanjko vsa svoja čutstva, odkrival sem mu vse svoje osnove in nakane. Sprehajaje se po obali videl sem nekoliko-krat čarobno sosedo, ko se je približala oknu za tronotek. Bila je v beli obleki. Ko sva dohajala do pod gostilne ni jedenkrat je ni bilo na oknu, no, dobro sem pa videl, kako se je nekdo skrili za visokimi zavesami, ki so se gibale na lahno.
(Dalje prihodnjič.)

In tudi ako bi prebivalstvo Istre ne bi bilo većinom hrvatsko, kakor je v resnici, in ako tudi Avstrija ne bi imela temeljnega zakona, po kojem so ravnopravna vsa plemena in narodi, ter morejo jednako gojiti svoj jezik in svojo narodnost, vendar mislim, da v stvarih, kakoršna je ta, namreč, ali je v Istri pustiti svobodno kričati: „Viva Italia“, a temu nasprotno smatrati napis „Živela Hrvatska“ z jedno sliko činom motenja javnega miru — trebalo bi vendar, pomisliti prej na nekaj družega, in to je, da mi živimo v državi, v koji jednemu delu vojske se je bojevat za kralja in dom ravno pod hrvatsko zastavo, in da je ta Hrvatska, tudi ako jej nočete priznati njenih popolnih nezastarelih pravic, vendar v tej monarhiji ona zemlja, o čije narodu je vladar, v svojem proglašu od 7. aprila 1850., torej po usodnih dneh leta 1848 in 1849. zapisal in dal proglasiti sledeće besede (čita):

„Prebivalci Hrvatske in Slavonije so v onih usodnih dogodkih nedavne prošlosti obranili našemu prestolu prirojeno jim zvestobo, in so se ne le v tem saboru zavzeli za najviše interese države, ampak so se odneševljeno požrtvovalnostjo oprijeli orožja v civilnih in vojnih krajinah, da branijo in čuvajo celokupnost države in prava naše cesarske hiše proti vnanjim in notranjim neprijateljem in nevarnostim“.

Gospóda! Mi ne moremo dalje dopuščati takih odnošajev v lastni domovini, po kojih se moramo čutiti tuje v svoji hiši.

Gori omenjene obsodbe z jedne, a osvobojeinja z druge strani, to so za nas, za narod, ki ima zavest, žaljenja in to krvava žaljenja, kojih ne moremo pozabiti nikakor. (Živo odobravanje.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 2. aprila 1896.

Premešćenje deželnege zboru istrskega v Pulj? Praški „Hlas Naroda“ beleži iz verodostojnega vira, da se s prihodnjim zasedanjem deželnege zboru istrskega premesti sedež istemu iz Poreča v Pulj. Čas bi bil res, da se to zgodi. Potrebo tega koraka sta že opetovano naglašala in dokazala naša poslanca Spinčić in dr. Laginja; a bolj nego ona dva, jo dokazujejo vsakoletni dogodki o zasedanju deželnege zboru v Poreču, kjer je — v zasmeh parlamentarnemu načelu in parlamentarni dostojnosti — razgrajajoče in najeto pobalinstvo na galeriji malone odločilen činitelj v zbornici. Ne samo z ozirom na korist slovanskega prebivalstva v Istri, ampak tudi v varstvo nedotakljivega načela: da poslanec bodi popolnoma svoboden v svojem nastopanju (ker si brez tega načela niti ne moremo misliti dobrih poslancev in po takem tudi ne pravega parlamentarnega življenja), moramo želeti, da se čim prej, takoj! ugodí tej krvavi zahtevi. Za premešćenje deželnege zboru iz Poreča v Pulj govore oziri za čuvanje označenega parlamentarnega načela, oziri na čast in dostojanstvo slovanske večine v deželi, oziri toliko na svobodo naših zastopnikov v njih poslaniškem delovanju, kolikor tudi na njih osebno varnost, oziri na udobnost vseh poslancev radi ugodniših komunikacij in — recimo — moderniših odnošajev puljskih! Torej se stališča parlamentarnega načela in se stališča praktične potrebe želeti si moramo, da bi se istrski poslanci odslej vozili v Pulj. Za premešćenje viših oblasti v Pulj, kjer vladajo, kakor rečeno, nekoliko bolj — evropski odnošaji, pa se ne potezamo samo mi, kojim ne ugajajo parlamenti, stojeći pod vodstvom razbrzdane galerije, in kojim ne ugajajo poslanci, vršeci svoj posel pod varstvom in v senci bajonetov, ampak te spremembe si žele tudi na najvišem mestu naše vojne mornarice, kakor priča brošura, ki je izšla že pred kakimi 8 ali 10 leti, menda po inicijativi barona Sternecka samega. Oziri na korist mesta poreškega ne morejo veljati, kjer gre za splošne koristi. Nočemo ugibati — dasi bi bilo to morda jako vabljivo — da-li mesto poreško po svojih političkih tradicijah res zasluži tacih posebnih ozirov se strani državne uprave avstrijske, ampak opozarjamo raje jednostavno na to iskreno željo onih, ki zaslužio vse mogoče ozire od strani te državne uprave, kar je potrjeno vladarsko besedo in kar je razvidno iz današnjega zaključka govora dra. Laginje o sodnih odnošajih po Istri.

Poreška „Istria“ se srdito upira tej nakani, a ravno ta srd gospodov, kojim je glasilo „Istria“, je menda najbolji argument za našo zahtevo. Imenovani list zatrja z vso zaresnostjo, „da v Istri prav nič ne trebamo radikalnih sprememb in jih tudi ne zahteva nihče“. Verujemo, verujemo, gospoda, da Vam ne treba in da Vi si ne želite sprememb. Saj je vsa javna uprava Istre prikrojena le v prilog vašemu, na nobeno stran opravičenemu gospodstvu v deželi in z vsako spremembo se mora le porušiti vsaj eden stober tega gospodstva vašega. Vi ne trebate sprememb, ker vam prijajo abnormalni odnošaji, a treba jih većina prebivalstva, ona slovanska većina, ki neizmerno trpi telesno in duševno pod takimi odnošaji; zahteva jih pravica, ki ne more vspevati ob abnormalnih odnošajih!

No, saj mi ne zamerimo toliko tej gospódi. Naravno in človeško je, da se branijo krčevito. Oni mislijo nase, a tudi mi moramo misliti nase in javna uprava, koji so poleg materijalnih poverjene tudi duševne in političke koristi vseukupne države, mora tudi misliti na — svojo dolžnost.

Za to se mi nadejamo in zahtevamo radikalnih sprememb v Istri.

Slovanske stranke. Pod tem zaglavjem piše „Slov. Svet“ sosebno z ozirom na postopanje Mladočehov v poslednjem času:

Mladočehi so začeli mamiti z malenkostnimi ukrepi in z obečavanjem, katero pa naj bi se izpolnilo še le po završenem delu, po doseženih namerah, za katere so se postavili gledé na zunanjo in notranjo posebni poljski izvršitelji. Mladočehi so postali malenkostni in se vedejo, kakor da bi sedanji prehod na drugo razdobje ne bil neobičajen in za skupnost slovanskih narodov naše monarhije čez vse usoden! Kakor da bi ne bilo v sedanjih in nadaljnih mesecih nobene skupne slovanske zadače, začeli so se baviti intenzivno ravno sedaj s češkim državnim pravom. V tem je metoda, a malo Mladočehov se more biti zaveda, da ta metoda ne prihaja od njih, temveč od protislovanske politike v skupnosti! Kedar se boji ta politika, da bi slovanske stranke ostale pozorne pri važnih odločitvah, skuša jih spraviti na popolnoma druga polja, jednako, kakar kedar motijo roditelji svoje otroke, da bi ne zahtevali tega, kar istina roditeljem ni po misli. Po vsem dosedanjem vedenju mladočeška stranka ni več v pravi opoziciji, in če so se opekli Staročehi, laži se je uže treba, da se še hušje opečejo Mladočehi, a s češkim narodom bodo trpeli potem tudi ostali slovanski narodi. Kaj pomaga pozneje tarnati, da se za vojaštvo potrebuje vsako leto vedno več milijonov, če pa se prezira dejstvo, da je treba tudi v delegacijah povzdigniti svoj glas gledé na postopanje naše zunanje politike!

Duvalizem daje največ opore protislovanski zunanji politiki, a poleg drugih slovanskih frakcij tu Mladočehi gledajo bolj na primernišo in pravičnišo kvoto in v obče na zboljšanje samo gmotnega stanja, nego pa na duvalistiško in trozvezno politiko, od katere skupno je závisno gmotno, kakor vse obćepolitiško in nacionalno položenje slovanskih narodov. Mladočehi so zavzeli v tej prevažni dobi zajedno separatistiško stališče, in že to kaže, da ne dosežejo tega, za kar se bode odločevalo letos, in kar se bode pretresalo tudi v delegacijah.“

Ta sodba, v brambi slovanskih koristij najdoslednišega in najprevidnišega slovenskega lista seveda ne more omajati tega, ker smo mi rekli o razmerju med češkimi in slovenskimi zastopniki, kajti graja „Slov. Sveta“ izvira iz vzrokov, ki niso ni malo sorodni, ampak celo nasprotni so onim razlogom, radi kojih sedaj mi tožimo mladočeške poslance „Slov. Svet“ očita Mladočehom, da so postali premalenkostni in da vse preveč pozablja na skupnost slovanskih narodov. „Slov. Svet“ lahko očita to, Slovenci na sploh pa nimamo te pravice, ker smo grešili v istej smeri, ko Mladočehovi niti še ni bilo na političkem pozorišču, in grešimo se danes. Graje „Slov. Sveta“ terej nikakor ni smeti razumeti kakor kako opravičenje pritožeb slovenske delegacije proti češki delegaciji, ampak kakor opomin tej poslednji, naj ne postane taka, kakoršna je bila većina naše delegacije od nekdanj. Dobro bi bilo torej, da si tudi mi Slovenci zabeležimo ta ukor „Slov. Sveta“ na adresu Mladočehov.

Iz Milenija v polom! Madjarska nadutost in nestrpnost, ki ne spoštuje ničesar, kar ni madjarskega izvora in ki je menila, precenjuje svoje sile, da sme izzivati ves svet: ta madjarski šovinizem maščeval se bode kmalu nad njega pro-roki in nositelji. Madjarska vlada in madjarski oblastneži store gotovo vse mogoče, da povodom milenijskih slavnosti bleščem in vriščem pokrijejo in zakrijejo trhllost javnega življenja madjarskega, vendar je že danes jasno vsemu svetu, da na Ogerskem neko nervozno vzburnostjo pričakujejo milenijskih slavnostij, ker sltijo, da visi v zraku nekaj usodepolnega. Milenijska razstava napravi fiasco! Strah pred to eventualnostjo pretresa srca Madjarom. In da res pretresa, priča nam dejstvo, da se v Budimpešti, da bi dosegli kolikor le možno število obiskovalcev, poslužujejo sredstev, kakoršna se niso upotrebljala še na nijedni razstavi. Iščejo obiskovalcev na obroke! To je: budimpeštanski kapitalisti vabijo uradnike in zasebnike k udeležbi in jim hočejo omogočiti, da bodo vse stroške, za vožnjo, za prenočevanje, za hrano itd., mogli plačevati na obroke še po mileniju. To so že obupna sredstva. Razstava pa mora napraviti fiasco, ker bo le madjarska razstava in ker Madjari niso — Čehi! Ves svet odreka že Madjarom svoje simpatije: pred vnanjim svetom je že davno izpuhtela pravljica o viteštvu Madjarov, in v isti meri pojenjujejo tudi simpatije do njih, a doma jim jedna narodnost za drugo odrekajo sodelovanja. Celó Poljaki in Srbi, koji dve slovanski plemeni sti se — iz dobro poznanih in žalostnih vzrokov — vse preveč zapleli v madjarske mreže, nočejo baje poveličevati madjarske nezasluzene slave. A kaj je Ogerska brez nemadjarskih narodnosti, kaj more biti madjarska razstava brez sodelovanja teh narodnosti?!

Moralni fiasco je torej gotov. Ali še nekaj drugega je, kar vznemirja in mori duhove v Budimpešti, čim bolj se bližajo milenijske slavnosti. Mesto veselja je potrlost. Da, nekaj usodepolnega visi v zraku, razna znamenja kažejo že sedaj na velik borzni in gospodarski polom vsled pretirane špekulacije, slične onemu, ki je l. 1873 na Dunaji porušil nebroj ekzistencij ter požrl milijone in milijone javnega blagostanja. V isti nesrečni pohlepnosti, ko hoče vse obogateti kar čez noč, igra se na borzi drzno in vratolomno in snovala so se industrijska podjetja, ki niso imela nikakih jamstev za vpešeu razvoj. Finančni svet ogerski ima milijone in milijone premoženja v papirjih, ki zgube svojo vrednost danes ali jutri, ker nimajo nikake solidne podlage. Koliko je bogatinov, ki se padom takih papirjev pogreznejo v beraštvo — a ne sami, ampak potegnejo za seboj tudi druge, ki so bili v zvezi z njimi! Taki dogodki so pravi potresi v gospodarskem življenju, to je polom. Po splošni sodbi stoji Budimpešta pred takim polomom. Odločilnim krogom se morda poseči zavleči ta dogodek do po mileniju, ali pa tisočletnici je neizogiben polom. Žalostna tisočletnica, ali narod madjarski jo je zakrivil sam, ker je le prerad srkal strup pogubnih narodno-gospodarskih načel mednarodne židovske špekulacije, strup razjedajoče nemoralnosti, naperjene proti večno veljavnim načelom krščauske morale in strup nestrpnosti do vsega sveta.

Na Balkanu. Kralj sbrski se odpravlja na pot v Atene. Temu potovanju pripisujejo veliko političko važnost. Vladno glasilo „Videlo“ pravi, posvećujú posebu članek temu potovanju, da se z istim prične nova doba, ko se balkauske države po dolgih zamotah vraćajo zopet pod vpliv sultana in carja, ki sta odkritosrčna prijatelja neodvisnosti balkauskih narodov. Balkauske države da so se zopet spomnile svojih ukupnih koristi.

Italija v Afriki. Glasom zasebnih, iz Rima došlih poročil, pogaja se italijanska vlada z Menelikom zaradi osvobojenja utrdbe Adigrat in to povsem nezavisno od drugih pogajanj gledé miru. Pravijo, da je mnogo nadeje, da pridejo ta pogajanja do zaželjenega cilja, vendar pa da utegne do takrat minoti še nekoliko tednov. A do 28. aprila, t. j. do dneva, v katerem se zopet odpre italijanski parlament, mora italijanska vlada vsakakor stopiti odločno pred zastopnike naroda ter izjaviti, da-li hoče nadaljevati vojno, ali hoče mir. Ne verujemo pa, da bode većina italijanskega parlamenta za nadaljevanje vojne, ki nima ne pravega cilja, ne koristi za Italijo in ki poleg tega nima niti nadeje do poveljnega vspeha.

V Curig (Švica) došel je glas iz Italije, da Menelik nameruje staviti Italiji „ultimatum“, ako pogajanja za mir ne dozore v kratkem in v tem slučaju je stalno odločen, nadaljevati vojno letošnje jeseni. K temu sklepu da ga je dovela ekspedicija Angležev v Sudan.

O Adigratu se govori, da se mora isti podati v najkrajšem času, ker posadki primanjkuje živeža, a nasprotna poročila zopet pravijo, da se Menelik umika s svojo vojsko, ker njemu da nedostaje živeža. Nadalje poročajo iz Masave, da je major Salsa dospel v Adigrat ter pričakuje tam odgovor ras Makonena kakor zastopnika Menelika, kojega je bil prosil Salsa v imenu Baldissere za sestanek, ker je Menelik preoddaljen. V Adigrat se vračajo posamične majhne čete ujetih Italijanov, katerim je Menelik podelil svobodo.

Iz Kasala poroča poveljnik te utrdbе, major Hidalgo, z dné 38. min. m., da je bila istega dne ob 6. uri zjutraj praska z derviši, ki so se močno utaborili na hribu Makram nad Kasalo. Pri tej praski je padel jeden Italijan, štirje so ranjeni.

Med Italijo in Rusijo so baje sedaj jako dobri odnošaji, vsaj tako naglašajo današnje rimske vesti. V potrdilo temu zatrdilo navajajo dejstvo, da pojde princ neapeljski k slavnostim kronanja ruskega carja. — Krivo bi bilo pa misliti, da so se ti odnošaji zboljšali v zadnji čas. Premenjenemu nastopanju Italijanov nasproti Rusiji je le ta jednostavni razlog, da vi več na krmlju tisti brezvestni Crispi, ki je brez vse potrebe izzival Rusijo in Francijo. Rudini ve, da zaba ni bila še nikoli konj in in zato je navil mileje strune in je sedaj vedenje Rusije „corretissimo!“

Različne vesti.

Mestni svet tržaški. Sinočni javni seji našega občinskega zastopa predsedoval je župan dr. Pitteri, prisotnih bilo je 34 svetovalcev. Po odobrenju zapisnika poslednje seje došla je v razpravo predloga mestne delegacije gledé načina, kako naj tržaška občina proslavi 50letnico vladanja Njeg. Vel. cesarja. Mestna delegacija naglašá v svojem poročilu, da je „najzvestejše mesto tržaško“ dajalo našemu prevzvišenemu vladarju in prejasni vladarski hiši vsikdar dokazov lojalne zvestobe in udanosti. Zato naj bi tudi povodom 50letnice Nj. Vel. dokazal Trst svojo udanost s koje človekoljubno ustanovo, kar bi najbolj ugajalo velikodušnim namenom Nj. Veličanstva. Delegacija predlaga zatorej, da naj mestna občina zgradi hišalnico, katera naj bi nosila ime Nj. Veličanstva, ako isti privoli v to. Za to zgradbo predložila je delegacija, da naj dovoli mestni svet svoto 50.000 glđ. in k tem naj se pridoda še glavnicá 20.000 glđ., katero je bil določil mestni svet v dobrodelne namene leta 1890., povodom poroke nadvojvodinje Valerije. — Predlog mestne delegacije je v lepem, daljšem govoru najtopleje podpiral svetovalec Dolenz. Da pa se ta znameniti dogodek ovekoveči na vsem viden način, in z ozirom na lojalno čutstvovanje prebivalstva mestnega in okoličanskega do naše vladarske hiše, z ozirom na to, da je Previdnost Božja le redkim vladarjem prisodila toli dolgo dobo vladanja ob splošnem spoštovanju in ljubezni vseh, in slednjé z ozirom na dejstvo, da imajo vsa mesta in tudi mnogo trgov imenovano koje prvih ulic ali trgov po Nj. Vel. — n. pr. tudi Gorica in Pulj —, zaključil je svet. Dollenz svoj govor z nujnim predlogom, naj bi se glavna ulica našega mesta, Corso, nazivala po imenu Nj. Veličanstva: Corso Francesco Giuseppe. Ker je zbor priznal nujnost, pričela je takoj razprava o Dolencem predlogu. Svetovalec dr. Venezian je rekel, da imenovanje ulic spada v delokrog mestne delegacije, da naj se zatorej Dolencem predlog odstopi delegaciji. No, zbor je vsprejel soglasno predlog delegacije, predlog svetovalca Dollenza pa je zavrnil na mestno delegacijo.

Župan je zatem priobčil razne stvari, med temi tudi to, da mu je prijavljeno, da povodom krsta vojnega parnika „Budapest“ dojde v Trst več odličnih gostov iz prestolnice ogrske. Župan je izrekel svoje mnenje, da bi bilo umestno vsprejeti te goste kolikor toliko slovesno in prosil je potrebnega kredita za „garden party“, katero naj priredi občina Madjarom na čast. Zbor je dovolil brez razprave potrební kredit.

Za nas zanimiva je bila tudi interpelacija svetovalca Veneziana, s koje si je isti ohladil jezo, ker je bil g. inžinir Živic oproščen prestopka radi žaljenja na časti na škodo magistratnega uradnika dra. Frühbauerja, storjenega baje povodom poizvedovanj vsled prošnje tržaških Slovencev za osnovo jedne slovenske ljudske šole. Inženir Živic je bil oproščen, ker je stvar zastarela. Vsled tega se je jezil Venezian: ali mestni magistrat ni storil svoje dolžnosti, ker ni pravočasno uležil ovadbe, ali pa je sodna oblast navlašč zavlačevala to stvar. Župan je potolažil interpelanta, obljubivši mu, da uvede potrebna poizvedovanja.

Ostale točke dnevnega reda niso posebnega zanimanja. Župan je zaključil sejo ob 8 1/2.

Razpisane kmetijske nagrade. Tržaška laška kmetijska družba (Società agraria) razpisuje ta-le natečaj: Visoko c. kr. poljedelsko ministerstvo zagotovilo je tej kmetijski družbi za letos podporo 300 glđ., od katerih naj se razdele nagrade onim kmetovalcem, ki spremené koji komad tržaškega kraškega sveta v travnike. Te nagrade imajo namen povspesevati pridelavanje kreme in s tem živinorejo. — Nagrade se razdelé z ozirom na vrst dotičnega sveta, na velikost dotičnega obdelanega kosa in z ozirom na okolnost, da-li je obdelanje stalo več ali manj truda; v največem znesku po 50 glđ. in v najmanjšem po 20 glđ. — Kdor želi pridobiti si tako nagrado, naj prijavi družbi, koji kos kraškega sveta nameruje spremeniti v travnik, lego in velikost dotičnega kosa in njegovo zemlje-knjižno številko. Ta kos si ogleda potem posebna komisija in baš takó si ga ogleda zopet po končanem delu ter določi nagrado. Prijave društvenemu vodstvu (Società agraria, Via Canal piccolo) do konca meseca maja t. l.

Kužne bolezni na Reki. Glasom mesečnega zdravniškega izkaza mestnega fizikata na Reki bilo je tam tekom marca meseca prijavljenih 716 slučajev kužnih bolezni, med temi 700 slučajev óšpic. Od novega leta pa do konca marca meseca bilo je prijavljenih 1083 slučajev kužnih bolezni!

Vabite k veselici, koje priredi „Narodna čitalnica“ v Vipavi dne 6 t. m. v svojih prostorih. Vspored: 1. „Slovanski potpourri“, svira godba. 2. „Damoklejev meč“, gluma v jednem dejanju. 3. „Doktor Zgaga“, šaljni prizor. 4. Ples, pri katerem svira občeznani Vidričev septet. Začetek ob 8. uri zvečer. Ustopnina k veselici 30, sedeži 30 nč., k plesu 1 glđ. — Ustop k plesu je dvojen le proti izkazu vabila.

Nenadna smrt. 36letnega trgovca s papirjem, Henrika Škabarja, stanujočega v ulici Carintia št. 14, zadela je predsinočnem káp. Pozvali so zdravnika, toda vzlio vsemu prizadevanju istega umrl je Škabar kmalu zatem.

Detomor. Zdravniško sodnijsko paranje novorojenca, kojega so bili našli predvčerašnjem v veži hiše št. 14 v ulici Molino grande, dokazalo je, da je otrok umrl res nasilne smrti, kajti brezsrčna mati iztrgala mu je trak. Vsled tega se je dete izkrvavelo.

Koliko stane državo jeden vojak na leto dnij? Na to vprašanje odgovarjajo naslednje številke: V Belgiji 413 glđ., na Bolgarskem 250 glđ., na Danskem 353 glđ., na Nemškem 406 glđ., na Angleškem 1000 glđ., na Francoskem 268 glđ., na Grškem 222 glđ., v Italiji 366 glđ., v Luksenburški 250 glđ., na Nizozemskem 321 glđ., na Norveškem 291 glđ., v Avstro-Ogerski 325 glđ., v Portugalski 294 glđ., v Rusiji 364 glđ., na Rumunskem 315 glđ., na Švedskem 244 glđ., v Srbiji 203 glđ., na Španskem 400 glđ., na Turškem 342 glđ., povprečno torej v Evropi 350 glđ. — Za vzdržavanje vojske pride na vsakega državljana na leto: v Belgiji 3 glđ. 56 nč., na Bolgarskem 3 glđ. 28 nč., na Danskem 5 gl. 67 nč., na Nemškem 8 gl. 65 nč., na Angleškem 13 gl. 08 nč., na Francoskem 11 gl. 02 nč., na Grškem 4 gl. 77 nč., v Italiji 5 gl., 73 nč., v Luksenburški 2 gl. 12 nč., na Nizozemskem 7 gl. 68 nč., na Norveškem 3 40 nč., v Avstro-Ogerski 4 gl. 21 nč., na Portugalskem 4 gl. 34 nč., v Rusiji 4 gl. 74 nč., na Rumunskem 3 gl. 73 nč., na Švedskem 3 gl. 55 nč., na Švicarskem 6 gl. 26 nč., v Srbiji 2 gl. 60 nč., na Španskem 4 gl., 35 nč., na Turškem 2 gl. 94 nč., torej povprečno po vsej Evropi po 5 gl. 16 nč. na vsakega stanovnika.

Zopet potres v Kalabriji in v Siciliji. Iz Rima javljajo včerašnjega dné: Danes ob 8. uri zjutraj

bilo je občutiti v Reggio di Calabria močan podzemski sunek, ki je povzročil velik strah. V Messini bilo je občutiti ob 8. uri 15 min. kratek, toda mečan sunek. Škode ta potres ni povzročil nikakoršine.

Polom. Včeraj (1.) ustavila je veletvrška Schlesinger & Silbergras v Budimpešti svoja izplačevanja. Tvrška je trgovala z manifakturnim blagom. Pasiva v blagu znašajo do 200 tisoč gl. in po prilici baš toliko je pasiva v menjicah.

Štrajkujoči gasilci. Včeraj so pričeli štrajkovati skoro vsi gasilci osrednje gasilne postaje na Dunaju. Teh štrajkovcev je okolo 100. Povod štrajku je dala okolnost, ker je bilo 8 gasilcev odpuščenih iz službe radi nepokoršine. Štrajkujoče gasilce nadomeščuje začasno 300 pionirjev (vojakov).

Loterijske številke, izrebane dné 1. t. m.:

Praga	63,	71,	35,	87,	50.
Inomost	31,	54,	89,	53,	76.
Lvov	53,	17,	10,	40,	59.

Kazenska razprava

proti uredniku „Naše Sloge“, gosp. Matku Mandič-u
(izvirno poročilo.)

(Konec.)

Iz besedila tega §. izhaja jasno, da so sicer navedeni načini, kako se more zakriviti ta pregrešek, navedeni kot primere (eksemplikatивно), toda bitja, katere hoče braniti zakonodajalec, navedena so taksativno, posluževaje se zakonodajalec besedi: „Oblastnija“, „državne in deželne oblastnije“, s katerimi slednjimi izrazi je hotel precizirati, katere oblastnije je imel on prav za prav v mislih.

Razmotrimo dejanje, o katerem se danes razpravlja, in pogledjmo, je-li nahajamo v istem vse zakonite znake pregreška hujskanja po §. 300 kaz. zak.

Ni treba, da razlagam vašemu razsvitljenemu umu, na kateri izmed načinov, navedenih v §. 300, da je moj branjenec — po zatožbi — skušal ponižati pretvezne naredbe oblastnije, kajti to lahko uvidite iz predloženega vam vprašanja.

Za pregrešek po §. 300 kaz. zak. je absolutno potrebno, da je kedó skušal v nič devati, poniževati naredbo oblasti. Hočem torej ustaviti se malo pri teh treh izrazih „poniževati“, „naredba“, „oblastnija“.

Kar se tiče prvega izraza, opozarjam, da poniževati (v nemškem izvorniku „herabwürdiggen“) pomenja „odtezati spoštovanje“, „zeló zaničevati“, „grditi zaničevaje“. Kedor zaničuje naredbo kake oblastnije, zaničuje dosledno dotično oblastnijo, ker je izdala zaničevano naredbo; če pa kedó pripisuje kateri oblastniji drugačno izjavo, kakor jo je ona v resnici storila, katera pa nikakor ne žali moraličnega čuta, — tedaj se bode smelo pač reči, da je premenil ali prevrgel dejanje, a nikakor ne, da je ponižal ali zaničeval naredbo oblastnije.

Če bi se hotelo smatrati preprost nasvet, preprost opomin škofov na naslov njegove duhovščine kot n a r e d b o — „Anordnung“ (kar pa je povsem krivo, kakor dokažem pozneje), reči bi se smelo, da je ta naredba poniževana in z njo poniževana tudi dotična oblast, ako bi se isti (oblasti) pripisovala, — ne da bi to res bile — stvari, ki značijo srd in zaničevanje proti kaki narodnosti v prid drugi.

Toda zaman iščemo v apokrifnem pastirskem listu, v inkrimovanem članku takih čutstev srda in zaničevanja proti kateri narodnosti (v našem slučaju proti italijanski narodnosti).

Morda bi se lahko reklo o istem pastirskem listu, da ima prenapeto priporočilo do duhovščine, naj se ista poteza za hrvaško narodnost, toda o drugi narodnosti seniti ne govori. In o škofu, ki bi izdal tako okrožnico, bi se moglo k večemu reči, da podpira in skrbi za koristi ene narodnosti, s kratka, da je hrvaško - narodnega čutstvovanja.

In dasi tak škof bi ne bil idejal škofa, kakor takega, vendar pa, ali ne vidimo vsaki dan, da vse narodnosti zahtevajo narodnega škofa svojim pastirjem?!

Radi tega ne more se reči, da je toženez ponižal ali skušal ponižati z inkrimovanim člankom pravo okrožnico poreškega škofa, oziroma istega samega.

Toda, ni uprav ta okolnost, gospodje porotniki, na katero sem hotel posebno obrniti vašo pozornost, ampak na drugi bistveni znak pregreška hujskanja; namreč na razmotrivanje, je-li imamo v našem slučaju naredbo oblastnije.

In tu moram prositi vas oproščenja, če moram prestopiti na še precej težko pristopno polje, ki se suče gotovo v takih pojmi, s katerimi se vam vsled vaših vsakdanjih opravkov in ker ne morejo zanimati ljudij, nevesčih pravnih ved, za vašo srečo ni treba ukvarjati.

Hotel sem reči, da me veže moj nalog, da z vami razmotrujem ós, okrog katere se suče vse vprašanje, katero ima rešiti danes vaš um, vaša nepristranost, vaša vestnost.

Najprej moramo dognati, ali se more smatrati škofa kakor oblastnija v smislu §. 300 kaz. zak. Oblastnija (ali „Behörde“, kakor jo nazivlja originalni nemški tekst) so oni organi, ki so poklicani, da stalno podpirajo in zastopajo sklepe države. Takó razlagajo pojem „oblastnija“ najslavnejši pisatelji javnega prava.

V §. 68 kaz. zak. so precizirani vsi organi oblastnije, toda zaman bodete iskali v tem §. le migljaj o cerkveni oblastniji ali o predstojniku verske skupine. Iz tega moramo izvajati, da zakonodajalec ni hotel smatrati in da ne smatra škofa kakor oblastnija v ožjem pomenu besede.

Ponavljam, da samo one oblasti, ki se kakor take smatrajo v §. 68, smejo smatrati se kakor oblasti tudi za §. 300 k. z.

Dokazati vam hočem, gospodje porotniki, da §. 68 k. z. izključuje od pojma oblastnij zastopnike in organe verskih skupin.

§. 68 navaja kakor oblastnije samo zastopnike države nepogojno, in občinske opravitelje le v dveh slučajih, t. j. kadar razvijajo svoje delovanje v mejah delokroga, zaupnega jim od države, in kadar nastopajo kakor avtonomni organi v občem interesu, ter pospešujoč obče dobro pomagajo dosežati namene državne uprave.

Toda takega razmerja do državne uprave nedostaja verskim skupinam sploh, torej tudi zastopnikom in opraviteljem katoliške cerkve, kajti istim je le skrbeti, da zadovoljujejo verskim potrebam članov njihovih skupin ali cerkve, toraj ne splošnim namenom in ne interesu vseh državljanov.

In zares zakon od 7. marca 1874. določuje razmerje mej oblastjo države in katoliške cerkve ter zastopnikov in opraviteljev iste.

Ta zakon tedaj razločuje strogo mej državno in cerkveno oblastnijo.

Država smatra vsako cerkev, kakor od nje različno ustrojstvo ter jej dovoljuje neko avtonomijo (samostojnost), spoštuje njene temeljne nazore, priznava njeno notranjo uredbo ter pridržuje si samo ono uplivanje na njeno notranjo upravo, katero se ji zdi potrebne v svrhu brambe svojih interesov. Država smatra torej cerkev kakor privilegovano korporacijo, proti kateri si pridržuje ukreniti, kar se ji dozdeva potrebno radi evidence (razvidnosti) in nadzorstva, s pomočjo katerih more zastopati nasproti cerkvenemu življenju splošne državne koristi.

Samo gledé upravljanja matic je zaupana cerkvenim opraviteljem skrb in upravljanje državnih poslov in samo kar se tiče upravljanja matic, uživajo ti opravitelji brambo §. 68 kaz. zak.

In ta točno povdarjana razlika mej državno in cerkveno oblastnijo je še bolj jasno izražena v §. 18 prej navedenega zakona, ki se glasi:

„Cerkveno-uradna oblast sme se upotrebljevati samo proti članom cerkve, toda nikdar v svrhu, da se zapreči spolnjevanje zakonov in naredeb oblastnij ali svobodno izvrševanje državljanskih pravic.“

Zgrešeno bi bilo, ako bi se dovolila bramba §. 68 kaz. zak. cerkveni oblasti za-se, posebno ako se pomisli, da kazenski zakonik, uvaževaje načelno razliko mej posvetno in cerkveno oblastjo, dovoljuje posebno brambo cerkvenim opraviteljem v §§. 153 in 303 kaz. zak.

Ker sem vam dokazal s tem, da škofa se ne more smatrati kakor oblastnija v smislu kazenskega zakona, ostaja mi le še, da vam dokazem, da se v našem slučaju ne more govoriti o naredbi škofovi.

Naredbo (Anordnung) more izdati samo oblastnija in ker škof ni oblastnija, ne more se

nikakor nazivati naredba njegov nasvet, njegov opomin, ki se nahaja v pastirskem listu, njegovim duhovnom namenjenem.

Nadalje smeli bi k večjemu nazivati naredbo, naj jo je izdal kdor-si-bodi, bolj ali manj strog ukaz, katerega je dotičnik izdal v mejah svoje moči, tako, da ga lahko izvede; toda v našem slučaju nimamo ukaza, nego le priporočilo in nazadnje tudi, ko bi bil škof zares izdal oni nasvet v obliki strogega ukaza, ne bi imel moči, da ga izvede, ker se gre tu za pravice, katere pristajajo tudi duhovnom in katere so zajamčene ustavnimi zakoni.

Iz mojih izvajanj, katere so, na čemer ne dvomim, prepričale tudi vas do dna srca o njih pravičnosti, izhaja jasno, da ostaja jako malo od tega pretveznega pregreška hujskanja, kojega dolži državno pravdnistvo mojega branjenca.

Ker ni moči govoriti niti o ponižanju, niti o oblastniji in tem manje o naredbi, nedostajajo povsem vsi pravni znaki prestopka hujskanja, omišljenega v §. 300 kaz. zak. in zato naslajam se utemeljeno nado, da vaša sodba oznani — oproščenje mojemu branjencu.

Moj nalog je zvršen, gospodje porotniki, ter ne dostavim besede več. Kadar pride čas, da bode vam rešiti svojo nalogo v slovesni tišini vaše sodnice, posvetovaje se svojo vestjo, tedaj premislite še enkrat vse moje razloge, katere sem vam razpravljaj; razmotrujte vse, precenite jih v njihovi logični zvezi: vaša sodba ravnaj se po njih in jaz ne dvomim o vašem pravoreku.

Najnovejše vesti.

Dunaj 2. Od štrajkujočih gasilcev se ni nikdo priglasi k službi, dasi niso nikogar odpustili razun onih osmih. Vsi gasilci, ki niso hoteli včeraj nastopiti službe, smatrajo se za štrajkovce. Gasilna služba je zagotovljena.

Beligrad 1. Kralj Aleksander je odpotoval iz Nisa v Solun. V njegovem spremstvu je tudi vojni minister.

Masava 2. Trdovratno se vzdržuje govorica o nekem napadu proti ras Makonenu, kojemu napadu da je provzročitelj Ras Mangaša.

Berolin 1. Pogajanja radi sklepa trgovinske pogodbe med Nemčijo in Japonsko so že dognana. Pogodba se podpisuje morda še pred Veliko nočjo.

Trgovinske brzojavke in vesti.

Budimpešta. Pšenica za jeson 7.03—7.04 Pšenica za spomlad 6.74 — do 6.76. Oves za spomlad 6.20—6.21 Rž za spomlad 6.37 6.38 Koruza za juli-avgust 4.28—4.29 — maj-juni 1896 4.10—4.11. Pšenica nova od 78 kil. f. 6.85—7.— od 79 kil. f. 6.95—7.05. od 80 kil. f. 7.— 7.10 od 81 kil. f. 7.05—7.15. od 82 kil. for. — — — — — Jedomen 5.30—7.05 prosa 6.35—6.65.

Pšenica: ponudbe in povpraševanje emenjeno. Prodaja 15.000 mt. st. po mlačnih cenah. Ovas 10 nč. cenaje. Ostalo nespremenjeno. — Vreme: lepo.

Praga. Neratinirani sladkor for. 15.90, oktober-december 4.60. Rastóče.

Praga. Centrifugal novi, postavljene v Trstu s carino vred odpošiljatev precej f. 34—34.50 Concasse 35. — — — — — Četvorni 37. — — — — — V glavah (sodih) 37. —

Harro. Kava Santos good average za april 80.25, za avgust 77.75. **Hamburz.** Santos good average za maj 66.50 za september 61.50 za december 57.50. — tedaj je kotirana nova roba in sicer prvi dovozi za 7% za december pa celo 13% cenaje od danes.

Dokaz da se računa na dobro letino!

Trst. Važnu vest za trgovce in kosumante petroleja javil je nam danes brzojav. Kartel med vsemi tovarnami, ki obstoji že nekoliko leta in proti kateremu se je toliko govorilo in pisalo, preneha v kratkem. Kako je ta postopal na primer za konsum v Trstu, katera karakterizira faktum, da je tukajšnja tovarna prodala blago za tukajšnji konsum le štirim trgovcem, kateri so morali imeti razdeljeni vsi drugi manjši trgovci med seboj, tako, da je bilo določeno po kraju, v katerem stanuje, pri katerem dobi blago. Cena prodaje je bila tudi odločena in vsak prestopak je baje bil kaznovan z globo. Dal Bog, da bi vendar enkrat v parlamentu predlagali kako postaviti proti kartelom! Koliko ti škoduje, ilustrira n. pr. klasično kartel sladkorja, katerega so obnovili s 1. oktobra 1895. — Sladkor Centrifugal (za izvoz) velja for. 17—17½; ako dodamo še vžitinski davek, bi to prišlo na f. 30½—31.

Danes velja ta vsled kartela f. 33½—34½, torej je za 3 f. dražje. Ker pa je letošnji konsum 4 milijoni met. st., iznaša ta razlika 12 milijonov gld., katerega deljijo naše tovarne mej seboj, poleg dobička, katerega imajo na produkcijo! A ne bi bilo bolje da bi, ako že mora biti, ti milijoni šli v državno blagajno kakor povišani davek, nego pa v blagajne kartela? Še enkrat vprašamo: kedaj sklenejo kaj v našem parlamentu proti kartelom?

Dunajska borza 2. aprila 1896.

	danes	včeraj
Državni dolg v papirju	101.10	101.15
„ „ v srobru	101.20	100.20
Avstrijska renta v zlatu	122.10	122.05
„ „ v kronah	101.30	101.30
Kreditne akcije	376. —	376.75
London 10 Lst.	120.35	120.40
Napoleoni	9.53½	9.53½
20 mark	11.77	11.75
100 italj. lir	43.50	43.50

ŽELEZNIŠKI VOZNI RED.

b) **Državna železnica.** (Postaja pri sv. Andreju)
Od dne 15. septembra 1895.

ODHOD:
6.30 predp. v Herpelje, Ljubljana, Dunaj, Beljak.
8.35 „ v Herpelje, Rovinj, Pulj.
4.40 „ v Herpelje, Divačo in Pulj.
7.30 „ brzovlak v Pulj, Divačo, Beljak na Dunaj.
Lokalna vlaka ob praznikih:
2.20 popol. v Divačo
4.19 „ v Boršt.

DOHOD:
8.05 predp. iz Herpelj.
9.50 „ iz Pulja, Rovinja.
11.15 „ iz Herpelja, Ljubljana, Dunaja.
7.05 popol. iz Pulja, Rovinja, Dunaja, Ljubljane, Divače.
9.45 „ brzovlak iz Pulja, Rovinj.
Lokalna vlaka ob praznikih:
7.29 popol. iz Boršta.
9.35 „ iz Divače.

Ana Zigoj

Via Barriera Vecchia No. 10. VI. p. naznanja slavnemu občinstvu v Trstu in okolici, da izdeluje ženske obleke po najnovšem kroju Pariške in Dunajske mode, po jako nizkih cenah.

Assicurazioni generali

v Trstu
(društvo je ustanovljeno leta 1831.)

To društvo je raztegnolo svoje delovanje na vse veje zavarovanja posebno pa: na zavarovanje proti požaru — zavarovanje po morju in po kopnem odposlanega blaga in zavarovanje na življenje.

Društvena glavnica in reserva dne 31. decembra 1893. f. 58,071 673-84
Premije za poterjati v naslednjih letih f. 30,541 700-64
Glavnica za zavarovanje življenja do 31. decembra 1894 f. 169,999 625-08
Plačana povračila:
a) v letu 1894 f. 9,737 614-48
b) od začetka društva do 31. decembra 1894 f. 262,401 706-51
Letni računi, izkaz dosedaj plačanih odškodnanj, tarife in pogoje za zavarovanja in sploh vsa natanjnejša pojasnila se dobe v Trstu v uradu društva: Via della Stazione št. 888/1 istneje hiši. 12—12

LA FILIALE

BANCA UNION

TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio-Valute.

a) Accetta versamenti in conto corrente abbuonando l'interesse annuo
per banconote 2½% con proavviso 5 giorni
3½% „ „ „ 12 „
3½% „ a 4 mesi fisso
3½% „ „ 8 „
per Napoleoni 2% con proavviso di 20 giorni
2½% „ „ „ 40 „
2½% „ „ „ 3 mesi
3 „ „ „ 6 „

Il nuovo tasso d'interesse principierà a decorrere sulle lettere di versamento in circolazione a datore del 3 Marzo rispettivamente dal 10 Marzo a secondo del relativo proavviso.

b) In banco giro abbuonando il 2½% interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a fior. 20.000 — a vista verso chèque; importi maggiori preavviso avanti la Borsa. Conferma versamenti in apposito libretto.

c) Conteggia per tutti i versamenti fatti in qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume dei propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altri principali città; rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facilità di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

e) Rilascia Vaghi del Banco di Napoli, pagabili ovunque presso gli stabilimenti del Banco e presso i suoi rappresentanti e corrispondenti facoltati alla emissione degli insegni.

d) S'incarica dall'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise nonché del incasso d'assegni, cambiali e coupons, verso modica provvigione.

Sulle lettere di versamento attualmente in circolazione il nuovo tasso d'interesse entrerà in vigore al 25 corr. e rispettivamente al 2 Marzo a. c. a seconda del rispettivo proavviso.

Trieste. 20. Febbraio 1896. 1 12

Liniment. Capsici comp.

s sidrom
iz Richterjeve lekarne v Pragi.

pripoznano izvrstno, holecine blažeče mazilo; dobiva se po 40 nč., 70 nč. in 1 gld. po vseh lekarnah. Zahteva naj se blagovoljno to splošno priljubljeno domače sredstvo a kratko kot

Richterjev liniment s „sidrom“

ter naj se previdnostno vsprejmejo le take steklenice kot pristne, ki imajo znano varstveno znamko „sidro“.

Richterjeva lekarna

„Pri zlatem levu“ v Pragi.

